

Nr 134.

Av herr **Ljunggren, August, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om fortsatt tillämpning under år 1918 av förordningen om spirituosaaccis.

Genom proposition, nr 209, den 14 april 1917 har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till förordning om fortsatt tillämpning under år 1918 av förordningen om spirituosaaccis.

Som bekant motiverades införandet av nämnda accis dels med det trängande behovet av nya inkomstkällor för fyllandet av uppkommen brist i budgeten, dels med angelägenheten av, att man genom ökad beskattning sökte minska konsumtionen av sådana rusdrycker, som accisen avsåge att träffa.

Redan vid förslagens framkomst 1916 påvisades i en motion inom andra kammaren av Jöns Pålsson, Robert Karlsson, Axel Schotte och J. Rehn, att ett bifall till den kungl. propositionen innebure ett kringgående av bestämmelserna i förordningen av den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

I överensstämmelse med en motion inom andra kammaren av O. H. Waldén trodde sig emellertid bevillningsutskottet hava kommit förbi denna allvarliga anmärkning genom att föreslå, att spirituosaaccisen skulle i dess helhet och direkt ingå i statsverkets fond av rusdrycksmedel, ur vilken i dess ställe skulle utgå ett motsvarande belopp för täckande av brist i statsbudgeten.

I en till bevillningsutskottets betänkande fogad reservation påvisade emellertid ett antal reservanter, att förslaget även i denna form faktiskt komme att medföra ett ökat beroende från statens sida av rusdrycksmedlen och att förslaget därigenom komme att strida mot principerna i riksdagens beslut av år 1913, vilket avsåg att icke blott begränsa det allmännas beroende av rusdrycksförsäljningen utan att jämväl för framtiden så småningom reducera detta beroende.

Utan att fästa avseende vid dessa skäl beslöt första kammaren bifalla utskottets förslag, under det att andra kammaren avslag det samma. Vid den gemensamma voteringen blev det emellertid av riksdagen antaget.

Till denna utgång torde väsentligen hava medverkat bevillningsutskottets förespegling, att »den föreslagna skatten är avsedd att utgå endast under kortare i propositionen angiven tid».

Den nu föreliggande propositionen om fortsatt tillämpning av förordningen om spirituosaccis visar emellertid, att utskottsreservanterna hade fullt fog för sin farhåga, att den föreslagna skatten icke skulle bli av rent tillfällig natur, en farhåga, som även tog sig uttryck i ett anförande i andra kammaren av herr Sandler, som framhöll, »att, sedan man väl har slagit in på denna väg, det blir en ofantligt stark frestelse även för kommande riksdagar att fortsätta på samma väg, då det gäller att uppgöra måhända ännu svårare budgeter än detta års. Ty tillfälliga ändamål, ändamål, som man kan kalla för tillfälliga, lära väl alltid komma att framträda, men dock av den natur, att deras tillgodoseende är ett oavvisligt behov.»

Det synes vara en viktig angelägenhet för riksdagen att genom ett avslag på den nu föreliggande propositionen förhindra, att statens intresse ytterligare bindes vid den ifrågavarande spirituosaskatten.

Såsom det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet utvisar har föredragande departementschefen — i motsats till vad som skedde 1916 — icke längre bemödat sig om att dölja, att det enda syftmålet med spirituosaccisen är, »att skatten vore erforderlig för att motverka av kristiden orsakade nedgång av vissa rusdrycksskatter och för att täcka de betydande, av kristiden förorsakade utgifter för sociala ändamål, som föreslogos å 1918 års riksstat.» Till denna motivering har även den nuvarande finansministern anslutit sig. Här har sålunda öppet uttalats den meningen, att ansträngningarna böra gå ut på att söka upprätthålla statens beroende av rusdrycksmedlen. Vid sådant förhållande måste man livligt instämma med 1916 års motionärer, att »det måste högeligen förvåna, att finansministern tilltrott sig att på detta sätt, genom att föreslå en s. k. accis, kringgå och sätta sig över den viktiga princip, som fastslogs av Kungl. Maj:t och riksdagen år 1913, enligt vilken statens nuvarande ekonomiska beroende av rusdrycksmedlen under inga förhållanden finge stegras, utan tvärtom borde automatiskt minskas i mån av nykterhetens framsteg bland befolkningen.»

Det av departementschefen i andra rummet anförda skälet för ett bifall till propositionen, att man nödgades tillgripa spirituosaccisen »för

att täcka de betydande, av kristiden förorsakade utgifterna för sociala ändamål, kan icke gärna tillmätas någon större bärkraft. Ett sådant skäl torde nämligen med lika och större fog kunna åberopas för ännu mera betydande ökningar av statens inkomster av rusdrycksförsäljningen, ökningar, som icke heller lära utebli, därest riksdagen en gång slagit in på denna väg.

Men gent emot departementschefens argumentering på denna punkt torde även kunna åberopas, vad herr E. A. Nilson yttrade i samma fråga vid ärendets behandling 1916, när han bl. a. hänvisade till »en av Europas stormakter, som nu befinner sig i alldeles särskild grad uti ovanliga tidsförhållanden och som ansett, att förhållandena påkallade extraordinära åtgärder rörande de statsinkomster, som det landet hade av rusdryckshanteringen. Men detta land vidtog den åtgärden, att det strök bort dessa inkomster och detta därför, att man där ansåg, att tidsförhållandena krävde att samla nationens hela kraft; och för att kunna göra detta strök man bort icke allenast de statsinkomster, som här flöto ur rusdryckshanteringen utan även denna hantering själv. Det synes mig, att denna åtgärd skulle vara den, på vilken även vårt land borde slå in under nuvarande extraordinära förhållanden.»

På sätt 1916 års motionärer anvisade, torde de 5,000,000 kronor, som i stället för spirituosaaccisen behöva anskaffas, lättast och lämpligast vinnas genom en förhöjning av krigskonjunkturskatten eller — därest denna utväg icke användes — på andra vägar, varom bevillningsutskottet torde hava att avgiva förslag.

På grund av vad sålunda anförts och i överensstämmelse med beslut av riksdagens nykterhetsgrupp yrkas,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 209 med förslag till förordning om fortsatt tillämpning under år 1918 av förordningen om spirituosaaccis.

Vid ett bifall härtill torde bevillningsutskottet föreslå de förändringar i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, eller i övrigt, som härav kunna föranledas.

Stockholm den 24 april 1917.

August Ljunggren.

Carl Ekman.

Alfred Petré.